

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.
A SZABADELVŰ PÁRT KÖZLÖNYE.

Megjelen naponként, a vasárnap és péntek kivételével.

SZERKESZTŐSÉGI IRODA:

Rózsater, Kardos-ház, 16. sz. alatt.

Idé intézőndő a lap szellemi részét illető minden közlemény. Kéziratok s levelek vissza nem adandók. Bementetetlen levelek csak ismert kezektől fogadhatók el.

ELŐFIZETESI ÁR:

Helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve: Egész évre 10 frt. — Félévre 5 frt. — Negyedévre 2 frt 50 kr. — Egy óra 1 frt.

Hirdetési díj: Ot-hatosos petitor egyezri beiktatásért 5 kr. — Bélyegző minden hirdetésért külön 30 kr. — Nyitár 4 hasábos petitorért 20 kr.

KIADÓ-HIVATAL:

Kutasi Imre könyvnyomdája, Főplacz, Sz. Nagy Károly-ház.

Idé küldendő a lap anyagi részét illető minden közlemény ugyint az előfizetési pénzek, a kiadás körüli panaszok és ahirdetmények.

Debreczen, decz. 12.

A botrányos jelenetek, melyeknek képviselőházunk az utóbbi napokban színhelye volt, meg kell vallani, gondolkodóba ejtettek mindenkit, a ki a nemzet képviselőtestületének jó hírére névére féltékeny. Felmertül és nem alaptalan az aggodalom, hogy az oly jelenetek, mint a milyenekben Hermann Ottó és Németh Albert urak szerepeltek, mélyen aláássák a képviselőház tekintélyét. A lapok szellőztetik ez ügyet s egymelyik javaslatokkal is áll elő, melyekkel hasonló botrányok kitérését meggátolni lehetne.

A botrány ezuttal oly nyers és kendőzetlen alakban jelent meg, hogy magok az ellenzéki lapok is restelnek nyiltan védelmére kelni; de pártállásuk békői által annyira lekötve érzik magukat, hogy nem merik őszintén, férfiasan megróni azt, a mi megrovást érdemel. Csak kerülgetik mint a forró kását s Tisza Kálmánt okolják mindenért. Tisza az oka, hogy Hermann Ottó képviselő ur a királygyilkolás teoriájának jogosultságát fejtegeti. Tisza az oka, hogy Németh Albert képviselő ur csárdai stílusban mutatja be ékeszőlősi talentumát.

Nem hiszszük ugyanis, hogy a Németh Albert ur kifakadásai miatt öszszeszedüljön a világ; attól sem félünk, hogy a mi érdemes természettudásunk Hermann Ottó, a ki még a pókokon kívül semmi más élő lényben nem tett kárt, valami attentátumra készüljön Európa fejedelmei ellen. Nem is csodálkozunk, hogy a bogarakkal való ismerkedés közben derék tudásunknak fejét is megszálta egy pár bogár. Németh Albert urat pedig régóta nem sorozza senki a komolyan számba vehető emberek közé.

Ilyen furcsa lény a világ minden parlamentjében akad egykettő. Akár a francia, akár az angol vagy bármely más európai képviselőtestületben fordulnak elő néha oly rakoncátlan tagok, kik botrányt csinálnak. Csak hogy másutt nincs az ilyen dolgok semmi fontosabb következése. Azért mert valaki bolondságokat beszél vagy garázdálkodik a francia vagy angol parlamentben, senki sem fogja a francia

vagy az angol nemzetet megróni. Következésképpen minket sem lehetne; de a mely mértékkel a nagyokat mérik, nem szokták azt a kicsinyekre is alkalmazni. Sokkal fiatalabb nép vagyunk mi még az európai politikai életben, sokkal kevésbé ismert, sokkal kevésbé méltányolt nép, hogysem minket is már ugy tekintenek, mint a régi consolidált alkotmányos nemzeteket. A külföldi sajtó minden kihágást, a mi fölött, ha az Franciaországban vagy Angolországban történik, csak könnyedén átsiklott volna, nálunk nagy nemzeti hibává fuj fel s mint barbár állapotaink jelét mutatja be a művelt világnak.

Azért kellene nekünk sokkal inkább ovakodnunk, mint bármely más nemzetnek s jó lenne, ha ezt szívére venné minden párt, mely hazája becsületére büszke. A mi jó hírnevünkön könnyebben esik fölt és nehezebben hozható az helyre mint másutt. Ha semmi mást, az illem és a morál semmi szabályát nem vennénk is tekintetbe, már maga a hazafiasság érzete parancsolná minden becsületes magyar szívnek, hogy őrizkedjék minden oly lépéstől, melylyel hazáját pellengérré állítja.

S ha egyszer ezt higgadtan megfontolnak azon képviselő urak, kik vagy feltűnési viselkedéssel vagy szenvedélytől elragadtatva oly jeleneteket rögtönöznek, melyek semmikép sem férnek össze a képviselőház méltóságával, valószínűleg erősebb gát volna az viszsztatartásukra, mint az utólagos megtorló rendszabályok, melyek más parlamentekben divatoznak s melyeknek behozatalát sürgeti némely lap.

Igaz ugyan, hogy a mi házszabályaink e tekintetben szerfölött enyhék s némely intézkedése a francia parlamentnek nem volna egészen felesleges. Többi közt ha az elnök megrovását magára vont képviselőnek a saját költségén kinyomtatnák s választóihoz megküldnék a megrovást, Egészben azonban részünkről nem lehetünk szószólói mindazon szigorú megtorló szabályoknak, melyek a francia köztársasági kamarában érvényesek s melyek a képviselő kizárását is maguk után vonhatják. Az ily rendszabályok mindig túllőnek a czélon s a pártzenvedélyeket csak

még nagyobb lángra lobbantják, a helyett hogy fékeznek.

— Az összes magyar vasutak igazgató-ságai — az első erdélyi vasut igazgatóságának kivételével, mely nem járult ezen intézkedéshez — a mint értesülünk, elhatározták, hogy nyersvasra, vasérczre és faszénre szóló tarifáikat 1882. január elsejétől jelentékenyen lejjebb szállítják s a c) osztályba sorozzák.

— A marhavész ügyében a főrendiház ülésében b. Kemény Gábor kereskedelmi miniszter felelt gr. Cziráky Janos interpellációjára s teljesen megnyugtató felvilágosításokat adott. A vész december 1-én az egész országban megszűnt. A szakértők kimutatták, hogy nálunk a vész önérejből nem áll elő, hanem mindig fertőzés által hozatik. A törvények a legszigorubbán fognak végrehajtatni. Gr. Cziráky megnyugvással vette tudomásul a választ.

A bécsi színházéges.

Az óriási szerencsétlenség még egyre lázas izgatottságban tartja a közönséget nemcsak Bécs városában, de a vidéken is mindenfelé.

Eddig már 235 hullára akadtak, melyek egyrészt tegnap eltemették. Más részet ma kísérték nyugalomra.

A föl nem ismert holttesteket egy közös sírba temetik, s e sír jökarban tartásáról gondoskodni fog a város. A képviselőház testületileg volt jelen a temetésen. Kedden Bécs valamennyi templomában, valláskülönbőség nélkül gyász-istenisztelet lesz. Az izraelita imaházak szombaton ájtatos hittel voltak tele. A közönséghez intézett, adakozásra való fölhívás rendkívül visszhangot keltett, számonosan igen jelentékeny összegeket irtak alá. A szerencsétlenséget a Ländlerbank elnöke, gróf Wodzicki megtáviratozta Bontouxnak Párisba, mire Bontoux rögtön azzal válaszolt, hogy ő, mint a párisi Union Général elnöke 10,000 frankot, neje 5000 frankot, a társulat igazgatója 5000 frankot, maga a társulat pedig 100,000 frankot irtak alá s azonkívül gyűjtést rendez. — Az osztrák Ländlerbank 15 000 forintot, a bécsi gáztársulat 5000 forintot irt alá. A temetés napján nem volt törede, s a színházak mind zárva maradtak.

Az elhunytak száma meghaladja az ezereket ezek közül azonban időközben többen jelentkeznek.

Az égés alkalmából több nevezetes epizód történt. Elmondunk néhányat:

Giesrau, a Ringszínház titkára a borzasztó éjen következő végzető epizódnak volt tanúja: Egy fiatal leány az épületbe nyomuló tűzoltócsapatokhoz csatlakozott. Fáklyával kezében egy nyilván gazdag nő holttestére bukkant s aztán az újján levő gyémántos gyűrűt igye-

kezett lehuzni. Midőn a nyomorultnak ez nem sikerült, fogta a zsebkését s gyűrűstül levágta a halott ujját. Az emberi hyena aztán elűt s nem hihielen, hogy a lángok közt lelte megérdemlett halálát.

Mint az állati hűség ritka tanubizonyossága álljon a következő: Kaufmann bürselátogató szintén a színházban lelta halálát. A katesztrófa estéjétől a leégett színház közvetlen közelében egy kutya állat tartózkodik. A hű állat, mely arra volt szoktatva, hogy urát mindenüvé elkísérje és megvárja, a szerencsétlenség estéjén urát a színházhoz kísérte, de visszatérte hiába várta. A kutya a szomorúság világos kifejezésével ma is ott van; nem akar helyéről távozni. Minden fáradság, hogy a néha fájdalmas vonításban kitörő kutyát elhajtassák, hasztalannak bizonyult.

Kassowitz képviselőházi levéltárnok életét a viaszgyufának köszönheti. A karzat baloldali részén volt, midőn a tűz kitört. A lépcsőt csakhamar elérte, de itt a gázt eloltották mire pokoli sötétség támadt. Már hallotta az utána szaladók iszonyu vészkiáltását, midőn eszébe jutott, hogy zsebében egy katulya viaszgyufa van. Reszkető kézzel gyújtotta meg ezeket, s az így előállított gyöngye világosságánál sikerült neki és más husz egyénnek a lépcsőn át a szabadba jutni. — Ez újabb bizonyíték a mellett, hogy a catastropha nem öltött volna oly iszonyu mérvet, ha a gázt le nem csavarják, vagy ha az előirt olámpák égtek volna. Viaszgyufa segítségével menekült meg Weltner Albert, föntendans és vele nagy csapat ember.

Egy fu megmenekült, de nem szaladt rögtön haza, hogy szüleit megnyugtassa, hanem a közönség közt maradt s nézte a tüzet. Az anya késő éjj kereszte fiát, de senki semmi hírt sem tudott róla mondani, sőt többen azt állították, hogy a lángok közt vesztett. A szerény anya ez iszonyu hír hallatára megőrült.

Egy claqueur menekülésének történetét így adja elő: A claque főnökségétől jegyet kaptam a negyedik karzatra s szerencsés véletlen folytán a főbejarat közelében álltam meg. Egyszerre csak 7 óra előtt pár perccel tűz ütött ki. Minden erőmből szabadulni kezdtem és sokakkal igen gyorsan a kijáratra találtunk. De sliq hogy a lépcsőre értem, nagy tömeg vett körül. Pár pillanat múlva iszonyu tolongás támadt, ugy hogy lehetetlenség volt előre törni. A harmadik karzatig mégis csak ment valahogy; de itt a negyedik karzat közönsége a harmadik karzat közönségével találkozott. Sok embert már legázoltak, mások ezeken keresztül rohantak. Végre egész tömeg emberlesen keresztül rohantam, miközben lábam ayakran az összeszorult testek közt akadt fönr. A lépcsőn csakhamar az elgázoltaknak oly tömege fektött, hogy szaladás közben fejem a menyezethez ütődött. Itt az iszonyu hőség miatt sliq lehet lélegzetet venni. Mindazáltal szerencsésen az első emeletre jutottam, hol a nehéz portierek nekem és más menekülőnek nagy akadályul szolgáltak. Nem tudom, hogy történt, de az iszonyu zavarban a minden oldalról egymáson keresztül rohanó tömeg daczára mégis

A „Debreczeni Ellenőr“ tárczája.

Püspök-Ladányon.

— Egy f lusi lakadalom emlékei. —

A vasuti indóháztól egy jó pu kalóvesnyire esik Püspök-Ladány. Van egy olyan széles utcája, hogy az ember az átellenes oldalon ballagóra még csak rá se köszönheti a jó napágyistent, mert argus szemévelygen annak, a ki megismeri olyan távolról akár a saját hozzá tartozóját is.

Kis ház mellett van egy — kis ház, — de mellett meg még egy kisebb ház, — de mindenik rendes, takaros, fehérre meszelt, mint a jó gondos asszony fehérneműje, mely akármilyen toldott-földött, de mindig tiszta. Minden kis ház mellett van sövény vagy egy kerítés; az egyik olyan, hogy nemcsak egy borjú, de egy városi ember is megcsodálna cifra hieroglifjait; a másik meg kidől bedől s csak az imádság tartja, — a tetőzet meg mind olyan most, mint az ember halála után; egyforma; fehér szemfedő borítja be mindannyiát.

Mikor az ember a göröngyes, döcögős, dült uton halad, hát sok kis ház után, ráakad egy nagyra. Ez a „nagy-fogadó.“ Nem megyek be még most. Ugy is itt lesz a lakni, hát majd később nézzünk széjjel itt.

A völégényt, meg a menyasszonyt a hires nádudvari „hangász“-ok utca boszant muzikaszó mellett kísérték az esküvőre. A

pap rájuk adta az „ámen“-t. Legyenek boldogok.

Mig a „csendes“ mulatság következik, én a Bórek zsidóhoz néztem be. Az „ivó“-ban a mint hogy gondoltam és óhajtottam, társam akadt. — Egy cigányasszony.

Ez az én emberem. Ettől tudom meg legjobban, hogy „hány h ét a világ.“

A korcsmába volt egy hosszú asztal, két oldalán két hosszú löccával, a pitvarra nyíló ajtó mellett egy nagy boglya-kemence, három-négy szaranyi széles patkával, egy tarka-barka karton terítővel betakart toronyos ágy, egy négy fókos komót, rajta vagy 40-50 esztendőös üveg „kasznai.“ — A kemence sarkába egy széken, az öv. Bórekné menyé libát tépett. Szép, kedvemre való kis zsidó menyecske volt, a ki hogy beléptem, kétszerte jobban ügyeskedett, ruháját a két térde közé szedte ránczba, s a libának a pelyhesét kezdte tepegetni. Ez pedig művészet. Úgyetlen kézben asztrófi szakad a töve.

Az én cigányasszonyom az ágy lábánál gunnyasztott. Akár Ördög Sárát láttam volna. Balkezeben nagy göröcsőböt, a jobbikban palinkás üveg. Rosszul bekötött fejét piszkos, szurkos, rongyos kendő fedte, mely alól a szürke, ószes köcsöz haj lombhán lógott le ránczos homlokára. Beesett kékes szemével csak olyan tévelyegve pislogott, s hogy megszóllítottam, alig mert rám tekinteni; petyhűt ajkai közül csak egy-két fog meredezett kifelé, s szájjával folytonosan ceptentgetett, mintha a palinka utóízével akarna magának élvezetet szerezni. Felső ruhája térdig volt felgyűrve, az alsó meg térdig saros, lucskos.

Mikor beléptem, a tisztesség okáért kikarták kergetni. Én nem engedtem. Hálásan néztem végig rajtam s büszkén verdeste meg mellét, — mely kongó visszhangot adott, — hogy ő csak két garas árat iszik most, de kifizette. Ezután vakmerő kezdett lenni, s mosolyogva kínálta kártyáját.

— Hát maga cigány?

— „M a g a r“ cigány, instálom! Jaj, ha L i s z t F e r e n c z látta volna, hogy ez a redves cigány asszony milyen önértettel világozott fel, bizony tán belebiggyesztett volna egy helyreigazítást könyvébe.

— Hogy hívják? — kérdém tovább.

— „Boris asszony.“

— Hát tud-e kártyát vetni?

Egyszer se felelt rá élő szóval, hanem izibe ott termett a hosszú asztalnál s zsiros, piszkos, ragadós, évek hosszú során át kiszolgált kártyáit megemeltette velem 3-szor.

E közben többen léptek be. Ő mindeniket ismerte és valamennyit jökdévilleg egy-egy tréfás megjegyzés kíséretében mutatta be. — Szerencsére senkime sem kérdőre az illem szabályainak elmulasztásáért, mert biz én elfelejtettem „örülni a szerencsének.“

Boris asszony kivetete a „szivem szárdékát.“ Azt mondta, hogy: „a szóbeszédnek teljese d n i k e l l“, hogy: „n a g y s z e r e n c s e f o g é r n i“, hogy: „v á l o g a t o s“ vagyok, hogy: „e l l e n s é g e i m v a n n a k“, hogy: „e g y n a g y v á g y a k o z á s o m t e l j e s e d é s b e m e g y“,

hogy: „ö r ö m ö m l e s z, a m i t m e g z a v a r n i f o g n a k a k a r n i“ stb. stb. s végül, hogy: „s z e r e l m e s l e s z e k e g y n a g y o n s z é p l e á n y b a“, s hogy „e z a n a g y o n s z é p l e á n y a z é n b o l d o g f e l e s e g e m l e s z.“

Öt garast adtam Boris asszonynak, a miért aztán volt hálálkodás.

— Nyalom a virit, urficskám. Olyan szent igazságot mondtam, mint a miatyánk. Ha minden szavam be nem teljesedik, itt nyomban sülyeszsen el a teremő isten.

Kérem, tessék csak gondolkodni egy kissé. Hát nem bámulatos az, hogy egy cigány asszony, kit ugy nótét fel az isten, mint akár egy utszéli bogáncköröt, olyan természetes észszel bír, mely oda illenek egy kis tudósnak is.

Mennyire ismeri az az életet, s a szenvedélyek, az emberi érzelmek sorját-rendjét, mily bámulatos tapintattal, őszhanggal tudja összeválogatni azon lehetőségeket, melyeknek minden ember élettörténetében előbb vagy utóbb, de mulhatatlanul be kell következni. A cigány asszony jó-sól s jóslatának egyrésze már kellett, hogy megtörténjen légyen velünk, s akkor emlékeket idéz fel, vagy kell, hogy megtörténjen, mert ugy kívánja azt az élet rendje. — Ezt egy cigány asszony — Boris asszony — mind tudja. — Hol tanulta? Ki tanította rá? Tessék csak gondolkodni.

Öreg este volt már, mikor virágos kedvvel neki indultam a nagy sötétségben a ka-

a főbejáratához jutottam, hol félajánlat rogytam össze. Ekkor egy ór gyorsan karjaiba ragadtott s tovább vitt.

Midőn Vilmos főherceg a holttestekkel tölt rendőr épület udvarába lépett, szeméi könyekkel teltek meg. „Ez sok!” mormogta. Egy asszony midőn megtudta, hogy ez Albrecht főherceg, hozzá tolokodott s arra kérte, adjon parancsot, miképp fiát hozza ki a színházból. Lamezan gróf megfogta a kezét s egy terembe vezette, hol már pár ájult hölgy feküdt. „Várjon itt — vigasztalja — azonnal keresztelni fogom.” Midőn kijött a felindulástól reszkető hangon ezeket mondá: „El kellett vezetnem; ott fekszik fia, szült, iszonyúan összeégett holttestre mutatva, — nem szabad őt látnia.”

Kovács Lajos. 1808—1881.

(K. V.) Ismét egyvel kevesebb azon jelesek száma, kikre mint városunk büszkeségeire emelt fővel tekintettünk, kiknek nevét azon kevesek sorában emlegettük önéretes lelkességgel, kik városunk felvirágzása körül fáradozó munkával dolgoztak, kiknek élettörténete szoroson össze van kötve Debreczen város történetével, kikről hálás kegyelettel kell megemlékeznünk, ha igaz érzés és szeretet kapcsol azokhoz, kik a cselekvés terén mintaképeink lehetnek és kell hogy legyenek.

Kovács Lajos városunk volt polgármestere és egyik legbuzgóbb polgára tegnap elköltözött az élők sorából. Életrajzi adatai nyílt könyvként állanak előttünk, s megtanítanak szeretve, tisztelve említeni nevét. Minden lapja, minden betűje hozzáfórr Debreczen városához. Itt élt köztünk, velünk, késő korig osztóztott jobban roszban, itt alkotott családot s itt hunyta be agg szeméit.

Könnyű lélekkel, megnyugvással távoztatott, mert a mit tett, az jól volt megtéve, s most a vesztésé feletti fájdalom könnyűvel egy egész város szeretete, áldása kíséri ki az örök nyugalom helyére.

A ki ösmerte őt, az örökös munka s közügyek e fáradozó bajnokát, az jól tudja, hogy ki volt ő Debreczennek; a ki pedig nem ösmerte, az meg fogja tanulni az elhunyt túlélt hirtől, hogy milyennek kell lenni egy mint — férfinak.

Kovács Lajos 1803-ban született Debreczenben, s itt végezte gimnásziális tanulmányait. A jogot Eperjesen hallgatta s azután K. is Nagy G. a b. r. akkoriban híres budapesti ügyvédnél juratuskodott. Hazakerülvén itthon 1833 június havában a városi tanács által egy megüresedett helyre esküdtté választott, majd a következő évben a legérdemesebb tisztiségek egyikére a népszólósi tisztségre emeltetett.

Ez időben a legféltettebb kincseit a városnak a titkos levéltárban őrizték, s hogy ennek levéltárnoka Farkas Károly megbetegedett, megnyugodva vigasztalta meg a főbenjárókat, hogy a kulcsokat Kovács Lajosra bízta s így az jó helyen van. — Még abban az évben 1846-ban meg is választották őt titkos levéltárnokká, s e hivatal halála napjáig, tehát 35 éven át viselte, s erre büszke is volt az öreg ur. — 1848-ban közigazgatási tanácsnokká választott. — Annnyira lelkiismeretes, pontos, szorgalmas munkás volt, hogy a hivatal által csaknem minden idejét, gondolatát elengedte raboltatni, a miért aztán több ízben vissza akart lépni, de lemondása egyszer sem fogadtatott el.

Azon időből mikor Ó Felsége városunkat is meglátogatta egy érdekes epizód élénkíti meg Kovács Lajos élettörténetét.

szinóba, a honnan már messze hallatszott a „nádudvari első banda” vig muzsikája.

Utközben egy kis házikó két függönyözött ablaka hivogatólag intett félhalm nyájias, barátságos gyertyafényvel. Nem állhattam meg, hogy be ne nézzek.

Egy ur ült asztalánál ingujjban, füle mellett tollal s irogatott; körülte jobbra is, balra is, egy-egy lepecsételt csomag, egy jó rakás levél, bélyegző stb. Szembe vele, egy csinos megnyerő arcú asszony tollat fosztogatott s csak néha-néha szült oda fődőleg a melléte pajkoskodó kis gyermeknek, vagy pedig az írő férjéhez intézett kérdést.

Hamar tájékozott magam. Itt székelt e barátságos kis család vezetése alatt P. Ladányi távirtda és postahivatala, s a főnök ur maga végezte „hivatalnokainak” a teendőit is.

Szerettem volna még jobban is szíjjel tekinteni, de a kis gyermek ijedten kiáltotta el magát, s míg félve simult anyjához, jobb kezével az ablak felé mutatott.

— Ni mama, valaki!

A „nagyfogadó” a hol a kaszinó is van, tisztább is lehetne, mint a milyen; szűk folyosóin s még szűkebb lépcsőzetén a járás-kelés nem jár minden akadály nélkül. A nagy termet felszuroiták, a cukrázdát felállították, a billiard asztalokat kihordták, a petroleum lámpákat magásra akaszták, egyszerűen olyan táncztermet rögönöztek, hogy nagy városba se lehet különbet kívánni. A P. Ladányi redout, ha nem is vetekekedik a

Ó Felsége ugyanis a következő kérdést intézte hozzá:

— Minő titkai vannak a városnak, levéltárnok ur?

— Felség, — felelt Kovács határozott hangon, — a titkok azért titkok, hogy azok maradjanak.

1867-ben választott meg Kovács Lajos polgármesterre, s ugyanez időre eskik egyházi főgondnokká s több egylet elnökévé megválasztatása.

1875-ben erejét gyengülni érezte és ekkor minden hivataláról önként leköszönt s 1876 január hó óta szélhűdés következtében folyton betegeskedett, mignem tegnap délután 2 órákor a halál angyala megjelent s kiszólitotta őt az élők sorából.

A halálesetről kiadott gyászjelentés így hangzik: Mély fájdalommal tudatjuk, hogy forrón szeretett férjem, édes jó atyánk illetőleg nagyatyánk, apósunk, Kovács Lajos az előző években sz. kir. Debreczen város polgármestere és magán-levéltárnoka; a debreczeni ref. egyház és collegium főgondnoka. folyó deczember hó 11-én délután fél 2 órakor életének 72-dik, házasságának 33-dik évében elhunyt. A boldogult földi részei folyó hó 13-kán délután 2 órakor, előbb a czeplé-utcai 25-dik sz. a. háznál, majd ref. nagytemplomban tartandó rövid egyházi szertartás után a czeplé-utcai sírkertben fognak örök nyugalomra tetetni. Debreczen, 1881. Deczember 11-én. Özv. Kovács Lajosné, szül. Kis Orbán Esther, Kovács Marie, férjével Tóth Gyulával, Ilona, Gizella, Irén leányaival; Kovács B. Gyula, nejeivel Sárváry Rózával.

A magyar terjeszkedés érdekében.

Az én lelkem előtt, mint egy eszménykép lebeg, — melynek elérésére teljes erőmből működni óhajtok — a bánát visszazserzése a magyarok számára.

Es hogy ezt a célt elérhessük, minden kinálkozó alkalmat meg kell ragadnunk, minden tisztességes eszközt felhasználnunk.

Az ott elszórtan élő magyarok összeszedése s másoknak azokba beolvasztása s itt és amott magyar egyházak és iskolák, továbbá magyar otthonok állítása, csak egy utczélunk felé, s csak egy eszköz célunk elérésére. Ezenkívül van még sok más, a mi közzül én most egy legfőbbet említek, s ez a földiek megvévése az idegen nemzetiségektől s azoknak magyar kezébe való juttatása.

A kié a föld, azé a hatalom, azé az erő, azé az átalakítás, azé a jövő!

Ha mi ott a magyarságot megszilárdítani akarjuk, okvetlen szükséges, hogy minél több földet adjunk a magyarok kezébe.

S mi által tehetjük ezt legcélszerűbben. — En Angliában láttam ily czélfeliratokat: „Kanadai földterjesztés”, „Uj zeelandi földterjesztés”, „Indiai földterjesztés” stb. S mik azon farsulatok czélja? Az, hogy kinálkozó alkalmat minél több földet vásároljanak össze Kanadában, Uj Zeelandban vagy Indiában s azt eladják angoloknak, vagy használják magok.

Es ezzel elérik azt, hogy az angol gyarmatokban az ólakot megszűnik ur lenni, hanem földet eladván az angol számára, lesz annak szolgája, s lesz annak propagandája.

Azt hiszem így kellene nekünk is működni a bánát — a legáldottabb magyar Kanadán visszazserzésében. Alakitanunk kell nekünk is egy „Bánati magyar föld részvénytársaságot” a melynek czélja legyen a földnek az ottani idegen nemzetiségektől való megvévése — a annak a magyarok kezébe való juttatása.

En azt hiszem, hogy egy ilyen társaság egy fontos nemzeti missiót lenne hivatva betölteni, oly fontosat, milyen nemzetünk érdekében még nem sok akadt.

Most a debreczeni, mezőturi vagy makói ember, édes keveset tud a bánatról, az ottani

budapestivel, de azért fálai láttak már annyit igaz magyar embert, amennyi épen elég arra, hogy büszke lehessen.

Sajnálom, hogy nem élvezhettem, de azt beszélik, hogy keresve sem ehetne találni pártját annak az elválaszthatatlan összeforrott társas életnek, a mi P. Lapányon uralkodik. Azt láttam, hogy mikor beesteledik, ide jönnek fel tanyázni, tarokkozni, billiardozni, olvasni, a falu színe-java, hosszuzáru ősi tajt pipával, jó magyar dohánynyal megtömött kostókkal a zsebben, s kézben egy-egy lámpással, mely holdvilág hiányában az utat mutatja.

A mi lakadalmunkon ott volt a ladányi előkelőség jó része. A falusi embernek még a füle gombja se úgy mozog, mint a városinak. Öreg embert nem lehetett volna találni egy petákért, mert még a deressedett szakáju is úgy járta a kopogást, amugy régi módison, hogy a mi „csárdásnak” keresztelt „m o t ó l a t á n c z o t” járó ifjak is megirigylhették volna.

Hát még a megyecskéik! Nem beszéltek róluk, mert a férjekkel nem akarnék szóváltásba esni. Megégette a forró kása a számát.

Hanem lássuk inkább a leányokat.

Csupa tisz, csupa elevenség. Nincs köztük egy inczi fincsi se, nem ájult az el egy két fordulat után, nem keresi líheget a legyerőjét, nem kapkodt feje nélkül levegő után, nem bágyad el, nem sóhajt, nem ábrándozik s főleg nem fecseg sokat, s mi még több érdem sohasem tudálékoskodik, — hanem járja olyan véghetetlen szenvedélyvel, hogy piros vére

dolgozról, hogy hol és merre van ott eladó föld s így még ha szándéka volna is ott földet venni nem vehet.

De ha egy ilyen társaság létre jő, akkor mindjárt tudja, hogy Nagybecskerekben van ennyi föld eladó, Eleméren ennyi, Törökbecsén ennyi, itt és ennyiért, s a ki akarja megveszi. S így, míg ez a társaság egyrézt az idegenektől akkor, mikor reá alkalom adódik, a földet megveszi, s így a talajt lábaik alól kivesszi; addig másrészt a magyarok kezébe juttatván azt, ezáltal a magyart ott urrá, gazdává tette, — s a magyart ott megerősítette.

Fontos nemzeti missióját azért egy ilyen társaságnak nem lehet tagadni.

Azonban tudom én, hogy kenyérrel is él az ember, s ha valahová letesz 100 frtot, megnézi, hogy hoz-e az valami hasznót, s ha úgy találja, hogy nem hoz, hát — bármennyire lelkesítő is az eszme, s bármilyen szép is az a cél, nem édes-örömet teszi le oda az ember az ő pénzét.

De ez, én legalább azt hiszem, gyümölcsöt hozna magunkra a részvényesekre is.

A Bánátba egy hold földet meg lehet venni 100 legtöbb 200 frtért, s ha árendába kiadjuk, az hoz a föld minőségéhez képest 10—16 frt évi árendát.

En most az én bánati földemet hol-danként 16 frtért adtam árendába, pedig én, mint tapasztalatlan ember, elhamarkodtam a dolgot, mert kiadhattam volna többért. A foglalót akarták megduplázni, csakhogy visszavegyem.

S így feltéve, hogy ez a legjobb föld 200 frtért vehető holdanként, hoz évenként 16 frtot, azaz 8%. Azt hiszem, ha ma tőke ily perzentet hoz, az elég szépen jövedelmez.

Es később a föld drágul, értéke emelkedik. Itt vesztéséről azó sem lehet. Es ha eladja a társaság, szintén úgy adja el, hogy a részvényesek kárt ne valljanak.

Igy levén a dolog, azt hiszem, hogy így gazdálkodási szempontból sem lehet egy „bánati magyar föld részvénytársaság” megalakulása elé követ gördíteni.

De ott lehet a szép cél, ott még a kilátásba helyezhető nyereség is, ha az idő nem arra való!

Erre én azt mondom, hogy most arravalóbb, mint valaha.

A Bánátban 10 sanyaru év tönkretette a birtokosokat s az idén oda jutottak, hogy vetőmagot is az államnak kellett nekik adni, s így ma igen könnyen eladják, el kell nekik adni földjeiket, hogy annak árából tengethessék életüket.

S aztán örömezt is vál meg tőle sok, mert a szerb kívánkozik ki Szerbiába, a bulgár Bulgáriába, a horvát Horvátországba, az oláh Oláhországba, azt hiszik, ott előradó van. — Miért ne segítenék őket elidő ezan nemes szándékuiban?

A multkor is egy bolgár falut erővel kellett az államnak visszatarítani a Bulgáriába való menetelést.

Azt hiszem, hogy az idő is itt a gyors fellépésre.

Debreczen lelkes lakosai, nemzetem színe-javai! gondolkoztatok egy kissé ezen sorok felett s tegyétek azt, a mit nemzetetek felvirágzásáért, nemzetetek jóléte emeléséért mindig tenni s áldozni tudt és tudó nemes lelketek sugall tenni.

Szalay József.

Törvénykezési csarnok.

Az új végrehajtási eljárásra vonatkozólag.

A végrehajtás egész külön álló törvényvel szabályoztatott és abban egy a polgári, mint a váltó-és kereskedelmi ügyekbeni egyöntetű eljárás foglaltatik és különböző intézkedéseket tartalmaz az ingók és ingatlanokra végrehajtásokra vonatkozólag. Ezen törvényt főbb vonásaiban a nem jogász közönségnek is ismerni czélsszerűnek vélem, mert a per megnyerése számtalan esetben még nem vezet az óhajtott eredményhez, a marasztalt adósok

fölpezsdül, felszökik, s csábító színbe festi két orczáját, melyek majd hogy ki nem csatannak. Szeme ég, lángol s mámorossá teszi tekintetével tánczosát, a ki szinte elszédül belé.

Igy jártam én is. Soha se felejttem el a míg élek. Elvesztettem az eszméletemet, s ördögi tánczot tánczoltam egy angyallal.

* „Szerelmes leszek egy nagyon szép leányba” jósolta Boris asszony.

Hiszen annyit voltam már, hogy ha ezt az utolást a legeslegutolsót is nem restelleném ki irni, őszintén megvallanám, hogy bizony a Boris asszony jóslatának ez a pontja még az este teljesült, s teljesül letlen még csak a legvégső maradt.

De hát hogy hirtelen lobbanócsák nem tartsanak, s szerelem dolgában rosz hírem, még rosszabbra ne váljék most nem mondom el, hogy az a barna szép leány felélesztette aivó szerelmemet, s most annak a lángra perzseli a szívemet.

Nincs is olyan leány kerek e világon.

Nagyon jól mulattam Püspök-Ladányon. Közel esik, még sokszor meg fogom látogatni. De hatiz megyehatárán a tules-nék, még akkor is meglátogatnám.

Karczag Vilmos.

részint fizetési képtelenség, részint más okból a jogerős bírói határozatnak nem tesznek eleget, s ekkor következnek a hitelezőket leginkább érdeklő per realitása, mely a törvényben meghatározott formalitásokkal van összekapcsolva, továbbá az új végrehajtási törvény nemcsak a hitelezők, hanem az adósok és egyéb érdekeltek jogait is védi.

Lássuk először az ingóságokra vonatkozó és pedig egészen új végrehajtási intézkedéseket.

Réggel 8 óra előtt és este 8 óra után végrehajtást megkezdeni vagy a már megkezdett folytatni rendszerint nem lehet, sürgős esetekben azonban a bírósági főnök engedélye mellett, kivételnek van helye. A végrehajtási eljárás során hozott bírósági végzések ellen felfolyamodásnak, a kiküldött (végrehajtó) eljárása ellen pedig előterjesztésnek van helye. — Netáni visz végrehajtási — igény esetén. — ha veszelj forog fen, — a végrehajtási szervenél kívánhatja, hogy a kielégítés a végrehajtó által nyújtandó biztosítástól tétessék függővé vagy pedig engedéssé meg hogy az összeget vagy tárgyat a bíróságnál tegye le.

A foglalás mellőzendő azon esetben, midőn előreláthatólag a lefoglalandó ingóság oly csekély értéket képvisel, hogy abból az árverési költségeknél több nem kerülne ki. — Le nem foglalhatók: az iparosoknak feldolgozás alatt álló anyagkészlete 50 frt érték erejéig a szükséges munkaszerek egyáltalában nem — konyha és konyha edény, az eltartáshoz szükséges egy ténen vagy e helyett 4 juh vagy kecske ugyszintén ezen állatok részére egy havi időtartamra szükséges takarmányi házilag mivelv számtalofidek bevetéséhez szükségeselt vetőmag öt hectolitert meg nem haladó mennyiségben postára elküldés végett feladott készpénz, értékküldemények, posta utánvételi öszzegek, postai vagy távirati uton utalványozott öszzegek szintén végrehajtás alá nem vehetők.

Hivatalnokok és egyéb a törvényben elsorolt tisztviselőknél eddigi 600 helyett 800 frt évi fizetésnek kell érintetlenül maradni, napidíjainak csak a naponta 1 frt 50 krt meghaladó része foglalandó le. — Azonkívül vannak még számtalan tárgyak melyek — az eddigi eljárás szerint — végrehajtás alá nem esnek.

Épületek tűzkár elleni biztosítása folytán a biztosító által fizetendő kártérítési öszzegek, a biztosított adóssági miatt végrehajtás alá vonható ugyan, de azon jelzőleges hitelezők, kik a tűzkárt megelőző időben nyertek zálogjogot, elsőbbségi jogokat érvényesíthetik vagy követelhetik, hogy a kártérítési öszzegek zár alá vétesék és a leégett épület helyreállítására fordítsák.

Mezei gazdálkodással foglalkozó egyéneknek igazvonó jószágai és gazdasági eszközök — 12 holdat meg nem haladó házilag mivelv földbirtok — lefoglalhatók ugyan, de ezek márczius 15-ől nov. 15-ig árverés alá nem bocsáthatók, ha a végrehajtott azokat a gazdálkodáshoz használni kívánjai

Tulajdoni igénykereset csupán a végrehajtó ellen, és ha több van, valamennyi ellen indítandó. S így nem szükséges mint eddig a végrehajtást szentvedett ellen is a keresetet intézni, de azért jogában áll a perbe beavatkozni.

Oly igényperekben, melyek a végrehajtás folyamán halasztó hatállyal bírnak, az igénylő által felhívott tanuk közül csak azok hallgattnak ki, a kik a bíróság területén laknak, vagy kiket a bizonyító fél előállítani képes.

Ingényperekben az igénylő igazolással nem élhet, perújításnak pedig általában nincs helye, — azok pedig, kik — a végrehajtás folyamán halasztó hatállyal bíró — nyilván alaptalan igénykeresetet indítanak, 500 frtig terjedhető pénzbírsággal büntetnek.

Végre megemlítem, hogy az árverési hirdetmény egyszerűsített, a mennyiben ha az árverezendő ingóságok becserértéke 300 frtot meghalad, a hirdetmény csak egy helyt, esetleg a legközelebbi helyen megjelenő lapba közléteendő, csupán 2000 frtot meghaladó becserértéknél kívánatik meg a hivatalos lapba való egyszerűes közléstétel.

Jövőre az ingatlanokra vonatkozó végrehajtásról.

Sorger József, ügyvéd.

Napi hírek.

Nyilatkozat.

A debreczeni szabadelvű párt intéző bizottságának ismételt felkérésére, miután a „Debreczeni Ellenőr” szerkesztősége és a kiadóhivatal közt felmerült különbségek kiegyenlítették s a szerkesztőség a kiadóhivaltól teljesen elválasztott, e lap szerkesztését újlag elvállalni s a bennem helyezett bizalomnak tehetéseim szerint megfelelni kötelességemnek tartottam. Ez okból a több lapban már jelzett „Debreczeni Hírlap” nem fog megindulni s a „Debreczeni Ellenőr” szerkesztősége tovább is helyén marad, a párt részéről tanusított bizalom által új ért merítve s megfeszített munkásságra buzdíttatva,

hogy így elveink diadalát annál sikeresebben előmozdíthassuk.

Debreczen, 1881. decz. 12.

VÉRTESI ARNOLD.

A király szerdán reggel Gödöllőre a fővárosba érkezik. Délelőtt 10 órakor kihallgatást tart a várpalotában és délután visszautazik Gödöllőre. A kihallgatásra előjegyzések a kabinetirodában történnek. Ő felségének Bécsbe leendő utazására nézve eddig semmiféle intézkedés nem történt.

A korcsolya lény már a napokban beáll. Az egyet rendezésére már teljesen előkészített mindent arra, hogy esetleg a korcsolyázni kívánók kényelmére akadály ne merülhessen fel. Ugy halljuk, hogy a jégpálya, ha az idő így marad, pár nap múlva már ünnepélyesen is meg fog nyitni.

Színházunk tűzbiztonságát illetőleg szombati számunkban már irtuk néhány megnyugtató sort, most még azt is tudhatjuk, hogy ma a városi tanács egy bizottságot küldött ki, mely Boczkó Soma tűzoltó főparancsnok ur felügyelete alatt vizsgálatot fog tartani s a vizsgálat eredményéről jelentést — s esetleg a tűzbiztonság céljából teendő intézkedésekre vonatkozólag javaslatot fog beterjeszteni.

Sz. Némethné Damjén Mari jutalomjátékára figyelemmel a közönséget. A kedves énekesnő a közönségnek méltó kedvencze, s egyike azoknak, kik minden utógondolat nélkül megérdemlik, hogy hálaosan megjutalmaztassanak a szerzett érvényekért.

Tóth Irma kisasszony csapókülvárosi kitűnő léány tanító nő hó 14-én azaz szerdán délután 3 órakor értekezletet tart a török mód szeres tanításáról az egyháztanácssteremben mely értekezletre a tanügybarátai s az értekező tisztelői tisztelettel meghívatnak.

Helyreigazítás. A debreczeni kereskedelmi tanácszatombola-estélye, nem mint csütörtöki számában lapunknak jeleztük — 17. hanem 21-én, szerdán fog megtartatni. Belépti-s tombola jegyek elárulásával városunk előkelő hölgyei foglalkoznak, s a mit a debreczeni hölgyek felkarolnak, annak virulina kell; az estély sikerére a legfényesebb kilátás van.

Színészeink azon képviselői, kik a színészi congressusra küldöttekül választottak: Krecsányi Ignác, Fenyesi Mór és Tóth Antal a ma déli vonattal utaztak fel a fővárosba.

Erdekes régi szinlap. Mandel Gyula Debreczenből, a következő szinlapot küldte be a „Szinészet” Közlönyébe. A Felsőbbek Engedelmevel Ma Hétfőn, September 27-dik napján, 1830. A Felső Magyar Ország Pártfogott, Kassai Dall és Szinjátékos Társaság által előadatik: A FEJÉR ASZSZONY. (Die Weisze Frau.) Uj Dall Játék 3 Felvonásban. — Irta Scribe. Munkáját szerzte Boaldieu. Fordította Páli Elek. — Személyek: Gáveszton. Avaneli grófnak volt Udvar Mestere, Szilágyi Ur. Anna a Gyámleánya Dériné Assz. George, Angol Tiszt, Páli Ur. Dikazon, Árendás az Avaneli Jóságba, Szerdahelyi Ur. Jenni, a Felesége, Klára. Margit, Avaneli háznál Nevelő, Pálné Assz. Mac Irton, a békeség Birája Bartha Ur. Gábor, Dikazon Szolgája Telegi Ur. Parasztok: Mátéfi Ur. Szöllősi Ur, Egresi Ur. Paraszt Leányok: Mária, Mátéfné Assz. Sz. 'Su'sika. A' dolog történeti Scóziában, 1759-ik esztendőben. — Zártazék Bi étek találatnak reggeli 9 óráti fogva Nagy Csapó Utsza elejénn Somosi István Ur háznál, 61-dik Szám alatt.

Bémenetl arra: Zártazékra, 1 for. Első helyre, 40 kr. Második helyre, 20 kr. — Kezdődik a Játék 7 órakor.

Eljegyzés Füzesséri Ferenz sárándi jegyző leánya Emma a napokban váltott jegyet Kovács Gábor albisi jegyzővel. — Az eljegyzési ünnepen városunkból is számosan vettek részt.

A színházi műsor a jövő hétre, az igazgatóság téves mulasztása folytán, nem küldetett be hozzánk. Mint halljuk az a következőleg van megállapítva. Szerdán „A házaitók” vigjáték; csütörtökön „Kis Herczeg” operette; péntek „Váljunk el” (Krecsányi és Kiss Veron jutalmú) szombaton „Kapitány kisasszony” operette; vasárnap „Az igmándi kis pap” új népszimű először.

Kimutatás a „debreczeni betegségyező” izr. növényét által 1881. deczember 3-án rendezett tombola-estély jövedelméről: a bevétel 1. belépti jegyekből 434 frt, 2. tombola jegyekért 153 frt 70 kr., 3. felülfizetések 138 frt 10 kr. és 10 frank, összes bevétel 772 frt 80 kr. és 10 frank. b.) Kiadás: különféle költségek 81 frt 65 kr. Maradvány 691 frt 15 kr. és 10 frk arany. Debreczen 1881. deczember 5-én. Berger Henrik ellenőr helyett. Feischl Johanna elnök. Holländer Ernestsina pénztárnok.

A tombola estélyhez. A f. évi deczember 3-án tartott tombola estélyre tombola tárgyakat a következők voltak még szivesek ajánlkozni. dr. Kola Jánosné egy ékszerartót, egy flacont, és egy gyűszűtartót. Dr. Holländer Dezsőné egy chinai ékszerszerényt. Roth Lipótné egy névjegytartót, egy porcellán ezukor szelenczét, és egy tejtartót. Krecsányi Ignácné egy japáni visítottkártya tartót, és egy thea szelenczét. — Steinfeld Etelka egy kulacsot meiszini porcellánból, és egy sütemény tálat. Berger Henrik Manoné két személyre való tojás készletet, és egy vaj tálat. — Löwy Arminné egy kristály flacout; Dáné Istvánné egy kesztyű tartót, egy mustár, és sötétartót, és egy fog-

vájó tartót. — Silberstein Józsefné egy virág poharat. — Preiser Salamonné hat üveg dessert tányért. — Gelbmanné egy hamu tartót. — özv. Deutseh Jakabné egy fayence névjegytartót. — Drucker Mórné egy sütemény tálat. — Rozenfeld Salamonné egy ezukor szelenczét. — Breier Antalné két kis tálczát és hat kis tányért japáni fából. — Jakobovics Róza egy gyufa tartót. — Grünwald Józsefné két virág vasat. — Erényi Sámuelné egy kalács kosarat. — Kesztenbaumné egy ruha fogaszt. Mózses Lajosné négy üveg befőttes. — Geiger Sámuelné egy dohány tartót. — Löwenberg Jakabné egy névjegy tartót, és egy tenta tartót. — Schwarz Benő egy író mappát. — Közli Kepes Géza jegyző. Ugyanezen estély alkalmával a belépti jegyen felül fizettek: Szikszay József ur 10 fto, Erber Vilmos ur 9 fto, Steinfeld Antal ur 9 fto, Feischl Fülöpné urhölgy 8 fto, Katz Mihályné urhölgy 7 fto, Fischbein Ignácné urhölgy 6 fto, egy névtelen 5 fto, dr. Kemény Mórné urhölgy 5 fto, Baum Miksáné urhölgy 5 fto, Steinfeld Ignác ur 5 fto, Áron Miksa ur 5 fto, Fried Lajosné (Sámson) 5 fto Berger Henrikné urhölgy 5 fto, Hartstein Babetta urhölgy 5 fto, Falk Lajosné urhölgy 5 fto, Rottman Jakabné urhölgy 5 fto, Schönfeld Fülöp ur 5 fto, Lichtscheim Mózes ur 5 fto, Fischbein Fáni urhölgy 4 fto, főtisztelő Huzli Károly ur 4 fto, Katz Ákos ur 4 fto, Bosznay Károly ur 4 fto, Löwy Arminné urhölgy 3 fto, Feischl Károly ur 3 fto, Weinberger Lajosné urhölgy 3 fto, Zucker Herman ur 3 fto, Klein Ignác ur 2 fto, dr. Scheer Benő ur 2 fto, dr. Holländer Dezső ur 2 fto, Schulhauf Mihály ur 2 fto, Keller A. ur 2 fto, dr. Balványi Miklós ur 2 fto, Kaszanyitzky Szabó Teréz urhölgy 2 fto, Kannengießerné urhölgy 2 fto, özv. Hegyi Mihályné urhölgy 2 fto, Mandelló Lajos ur 1 fto, Bachrach Gyula ur 1 fto, 60 krt. Zicherman Blanca k. a. 1 fto. 50 krt. Fleischman ur 1 fto, Lippman Sámuel ur 1 fto, Lichtscheim M. ur 1 fto, Lichtscheim L. ur 1 fto, Klein Mór ur 1 fto, Klein Gyula ur 1 fto. özv. Deutch Jakabné urhölgy 1 fto, Schirf Dániel ur 1 fto, Holländer Gyula ur 1 fto, Vági Sámuel ur 1 fto, Schwarz Benő ur 1 fto, Schwarz Paula k. a. 1 fto, Berger Mór ur 1 fto, Weinberger Lajos ur (tözséd) 1 fto, Lederer Ignác ur (Nyiregyház) 1 fto, Ház Ignác ur (Nyiregyház) 1 fto, Klár Gusztáv ur (Nyiregyház) 1 fto, Ferenczy Miksa ur (Nyiregyház) 1 fto, Ferstner Gyula ur (Nyiregyház) 1 fto, Fölöp Sámuel ur 1 fto, Weisz Sándorné urhölgy 1 fto, egy névtelen 1 fto, Rozenfeld Mártonné 1 fto, Huber Józsefné urhölgy 1 fto, Weisz Mártonné urhölgy 80 krt. Kanfman ur 60 fto. Roth L. urhölgy 40 krt. Dr. Popper Aalajosné urhölgy egy 10 frankos aranyat. összes 185 fto. 10 kr. és egy 10 frankos arany mely kegyes felül fizetésekért fogadják az egylet nevében is hálaús köszönetünket Feischl Fülöpné elnök. — Hartstein Babetta II od olnök.

Magyar gyufa — Chinában. Faragó Ödön, magyar származású íjtu, ki a chinai császári tengerészeti vámszolgálatnál van alkalmazásban, egy Pekingből keltezett levelében — melynek egy részét a „Vasárnapi Újság” hoinapi száma közli — írja, hogy legközelebb egy pekingsi vásártérten, nagy meglepetésére magyar gyufákat pillantott meg, magyar címlírelattal. — Közönséges kerek paklik voltak, az ismeretes három színű (piros, fehér, zöld) gyufákkal. A kínaiak nagy kedvben tartják, mert akármihez dörszölés is lángra lobbannak. Leginkább pedig az ültatták, hogy a chinai ki épen egy pakli gyufát vásárolt, mielőtt a portéka árát kifizette volna, a gyufákat szálanként megolvasták. Az olyan pakli, a melyben a legtöbb gyufa van, a legnagyobb kedveltséggel bír. — Nagy meglepedésre szolgált — írja tovább — hogy ily messze keleten honi iparcziket pillantatható meg.

A gróf Kálnoky-család eredetéről a „V. U.” a következő adatokat közli: A köröspataki gróf Kálnoky-család egyike a legregényibb főúri családoknak s Benkő Transsivániájában állítja, hogy a kihalt gróf Mikó és a most is virágzó gróf Nemes családát ugyanazon ágából és nemből származott. Egyik ösük András mint az akkori királyi testőresapat kapitánya, Nagy Lajos király udvarában szolgált. Ez időtől kezdve a család tagjai folytonosan előkelő szerepet játszottak s a vármegyében és a székely székekben, hol birtokaik feküdtek, — mindig kardinális hivatalokat viseltek. — Első Bálint jelen volt az agyagfalvi gyűlésen 1507-ban, fia első Péter Háromszék tókirálybírája (= főispánja) volt. Ennek két fia volt, II-ik Bálint és Tamás, kiktől a ma élő Kálnokyk származnak. T. i. második Bálinttól a gróf ág. A grófi czimet a családnak Kálnoky Sámuel 1697-ben szerezte, mikor is a nevezett ur Bécsben szolgált, mint az akkor uniált Erdélynek első Bécsben lakó kancellárja.

CSARNOK.

A leégett Ringszínház történetéből.

A Ring-színház, Bécs városának legujabb színháza, mely a lángoknak martalékává lett, borzasztó szerencsétlenség színhelye. 1862. év augusztus óta — kivéve a prágai nemzeti színház égesét a legközelebbi nyáron — nem történt Ausztriában ehhez hasonló nagy szerencsétlenség. De mi volt az 1862-iki katasztrófa

ez utóbbihoz képest? Akkor az előadás végeztével tört ki a színházban a tűz, mikor a közönség jobbra már eloszlott és a nézőtér üres maradt; ellenben itt akkor tört ki a rémítő katasztrófa, mikor a színház már-már telve volt közönséggel, s az előadást kezdeni akarták. Szerencsétlenség látogatta e csarnok felépítésétől kezdve egész rombadőltség. Csak kevés időközök alatt élvezte a csüdes nyugalmat, s a szerencsétlen igazgatók, kiknek nehéz feladatuk mellett még a tradíciókkal is meg kellett küzdeniök, vajmi kevés ideig élvezték fáradozásaiknak gyümölcsét. Ujra meg ujra balsors sujtotta e házat, melyhez csak kevés emléke fűződik a derűs művészi élvezeteknek. Bécs színházi történetében a Ring színház, mint keserű gyász és gyogyíthatlan fájdalom emléképilete fog szerepelni, s az 1881-ik év Bécs város történetében örökre sötét betökkel lesz följegyezve.

A Ring-színház, vagy mikép eredetileg nevezték, a „Komische Oper” 1874. évi január 14-én nyílt meg, tehát még egészen 8 évig állott fön, és ma már romokban hever. A színház építé-ét egy részvénytársaság vállalta el, mely a Komische Oper-t a vig opera és operette számára emelte föl, s ez által ki akarta egészíteni a bécsi operát, valamint Stadttheater kiegészíté a burg-színház repertoírját. A feladat nehezebb volt, mint Stadttheater építésénél, mert sokkal kevesebben akadtak, a kik páholy és zártzsekre előjegyzést eszközöltek, s ennek következtében az építési költségek sokkal többre rugtak, mint mennyire előirányozva valának. A színház Förster építész terve szerint épült s 900,000 fratra került. Összesen 1760 nézőre volt számítva s eredetileg volt a földszinten 23 páholy, és 303 ülőhely, az első emeleten 25 páholy a második emeleten 20 páholy, a harmadik s negyedik emeleten pedig karzatok vonultak végig. Az épület kívülről igen szép volt s gazdag díszítéssel, festésével, igen kellemes látványt nyújtott. A belső rendezés ellen igen alapos kifogásokat lehetett tenni s többek közt elejétől kezdve több ízben panaszodott a közönség a miatt, hogy a bejáratok a páholy és zártzsekre igen rosszul voltak alkalmazva, s több kisebb-nagyobb ajtón kellett a nézőknek keresztül menniök, míg helyök-höz juthattak. A bejáratok e komplikált volta okozta, hogy gyakran nem egészen jártas egyének alig találtak ki a színházból; mert nem tudhatták melyik ajtón lehet kijutniök. 1874. január 17-én Komische Oper Svoboda Albin igazgatása alatt a „Sevillai borbély” című operával megnyílt. Svoboda prologot szavalt; karmesterként szerepelt Proch; az operában Hauk Minie k. a., Erl, Hölgel, Hermann urak énekeltek a főbb szerepeket. Január 25-én este már ijeszto jelenetek volt színhelye a ház. „A czár és az” című darabot játszották. Baj nélkül értek a 2-ik felvonás végéig, mikor egyszerre bor-és füstfelhő vetek észre a nézőtérre. A közönség megijedt s hirtelen mindenki menekülni igyekezett. Borzasztó tolongás és zavar támadt; az előadást félbeszakították, míg nem Svoboda urnak sikerült némileg megnyugtatni a közönséget, hogy nem kell tartani szerencsétlenségtől, mert a szinpadon mi sem történt. Ilyen jelenetek gyakran ismétlődtek a lefolyt nyolcz év alatt az új színházban.

Svoboda nem sokáig viselte az igazgatói hivatalt. Daczára a Delbes „A király mondta” című gyönyörű dalművének, melynek pompás sikerei voltak — az első igazgatói válság három hónap múlva beköszöntött. Ekkor Hasemann igazgatóságí titkár, előbb csak mint a részvénytársulat helyettese, azután pedig mint önálló vállalkozó vette át az igazgatást. Néhány hónap múlva ő is visszalépett és Bohrman igazgató próbált szerencsét. Minden évben változás állott be az igazgatásban. — Rosenfeld, Hirsch, Svoboda, Völkel, Strampfer sorban követték egymást. E közben a részvénytársulat liquidált és a város kibővítésére saant alap igazgatósága vette át a színházat, melyet Völkel asszony „Ring-színház”-nak nevezett el, azt híven, hogy így elozlatja a színház iránti előítéletet. Végre úgy látszott, hogy a jelen évben utat tört magának a színház a siker felé; mindenki hitte és remélte, hogy a Ring-színházra jobb jövő napjai virradnak. Szakavatott, tevékeny, szorgalmas féfú, ki számtalanszor adta jelét erélyének és jeles tulajdonságainak, állott az ügyek élére; Jauner Ferencz vette át az igazgatást. Az új igazgató a nála megszokott erélyt kezdett munkához. Ujból átalakította a színházat, s hiváló fény nyel rendezte be azt. Legszeb és legjobb kiállítások mellett nyitotta meg azt október 10-én a „Hameli patkányfogó”-val. Sarah Beuhardt vendégszereléseí kiténő estéket szereztek, s Jauner ur társulata is gyakran pompás sikereket aratott.

Közgazdaság.

SERTESÜZLET.

Az első magy. sertésüzlet és kölcsönelőlegző részv. társulat jelentése.)

Budapest-Kőbánya, decz. 10.

A felhajtás e héten is 4200 darabbal volt csakélyebb a szükségletnél, miért is az árak élénk üzlet mellett emelkedtek. Mint-hogy a készletek is tetemesen meggyóttak és nehézségekben hiány mutatkozik, az árak további emelkedésére lehet számítani.

Heti átlagos árak: magyar fajta válogatott 280—320 kgrmos nehé 58 1/2—59 kr., 180—250 kgrmos neh. s 57—58 kr., vén 300 kgon fölül 56—57 kr., parasztszertés 53 1/2—55 kr., szeremégi 57 kr., tranzitóban szerbiai 54—58 kr., — romániai 56—58 kr., 227 drb 300kilogramm 61 kr.

Elesegárak: Tengeri, bánsági 6.85, oláh tengeri 6.90 forint. Arpa 7.60 frt mmásznankint.

Helybeli állomány: decz. 2-án maradt 62019 db.

Table with 2 columns: Location and Quantity. Includes entries for Felső-Magyarországba (87), Bécsbe (2876), Csehországba (1003), Bodenbachon át (5648), Ruttkán (1141), Németországba (461), Budapesti fogyasztásra (2587), Kültelkekre (80), A magyar államvaspályán (157).

Összes állomány 72,102 db.

Elhajtattott: Felső-Magyarországba 87, Bécsbe 2876, Csehországba 1003, Bodenbachon át 5648, Ruttkán 1141, Németországba 461, Budapesti fogyasztásra 2587, Kültelkekre 80, A magyar államvaspályán 157.

Összes elhajtás 57,902 db.

Marad állomány 14,200 db.

A részvényszállásokban van 19,032 db.

Az egészségügyi és tranzitószállásokban maradt 16848 db.

Ehez felhajtattott szerbiai 1881, romániai 478 db.

Összesen 19197 db.

Elhajtattott pedig 4015 db.

Marad állomány 15182 db.

Zsiradék.

Disznósír. A forgalom jelentéktelen volt. A magas sertésárak következtében a termelés szünetel és az árak emelkedők. I. min. városi áru 72—73 frttal fizettetett hordóatul.

Szalonna szintén szárludt. I. min. asztali szalonna 64 frton, füstölt szalonna 70—71 frttal fizettetett.

Ki nyert?

Lottóhúzás decz. 10.

Table with 2 columns: Location and Winning Numbers. Budapesti: 24 11 21 53 65. Trieszti: 89 10 5 17 67.

Legujabb.

A „Debreczeni Ellenőr” eredeti táviratai. (A Magyar távirati iroda eredeti sürgönyel.)

Budapest, decz. 12. (Érk. d. u. 2 ó.)

A képviselőház pénzügyi bizottsága folytatta a közlekedési miniszterium költségvetését, megszavaztatott a budapesti Dunarész szabályozására 1348,000 frt, a fiunei kikötő építésére 56600 frt, a vágvölgyi vasut kiépítésére előirányzott 200,000 frt; függőben hagyatott. Posta bevétel 6950000, kiadás 569800 frttal megszavaztatott.

Szeged, decz. 12. (Érk. d. u. 2 ó.)

A város közgyűlése Bécs polgármesteréhez meleg hangú részvétlívratot küldött.

Bécs, decz. 12. (Érk. d. u. 2 ó.)

A színház áldozatainak eltemetése tegnap megkezdett, 92-en lettek eltemetve, közülök 63 zsidó; az elveszettek száma 917-re redukálattott, tehát még több száz hullának kell fektünie a romok közt. — Adakozások tegnapelőtt estig 328000 frtot tettek ki; a tözsde küldöttsége tegnap 32 ezer frtot adott a polgármesternek. Károlyi Lajos főhg. ma koszorut tesz a temetőben felállított ravatalra.

Bécs, decz. 12. (Érk. d. u. 2 ó.)

Kálnoky gróf külügyér ma fogadta a diplomatai testületet, A miniszterium tisztviselői tegnap mutatták be magukat a külügyérnek.

Turin, decz. 12. (Érk. d. u. 2 ó.)

Értesítés szerint az olasz királyi pár január 3-ra ide érkezik. Az osztrák-magyar uralkodó párt — hir szerint — jan. 5-re szintén ide várják.

Zágráb, decz. 12. (Érk. d. u. 2 ó.)

A városi tanács Bécs polgármesteréhez részvétlívratot intézett; a szerencsétlenség javára 1000 frt szavaztatott meg.

DEBRECZENI SZINHAZ. Bérlet szünet. Kedd, decz. 13. Sz. Némethné Damjén Mari jutalomjátéka A STRICKE. Népszimű 3 felvonásban. Felelős szerkesztő: Vértesi Arnold. Főmunkatárs: Karozag Vilmos. Kiadó: Kutas Imre.

